

I N S T Y T U T T U R Y S T Y K I

M. Zawadzki

RUCH TURYSTYCZNY W POLSCE

Badania na próbie OBOP

R-1.3.2/2

Streszczenie raportu z badań uczestnictwa ludności Polski
w krajowych i zagranicznych wyjazdach w 1991r.

WPROWADZENIE

W styczniu 1992 r. Instytut Turystyki przeprowadził badania dot. uczestnictwa ludności Polski w różnego typu wyjazdach w 1991 r. W lutym 1992 r. opracowano i przekazano do UKFiT syntetyczną informację o wynikach badań. Najważniejsze dane prezentowano na Międzynarodowej Giełdzie Turystycznej w Berlinie (marzec) oraz wykorzystano w wywiadach dla redakcji czasopism krajowych.

Źródłem danych są bezpośrednie wywiady przeprowadzone przez ankietatorów z respondentami dobranymi losowo (1729 osób). Wyniki są reprezentatywne dla ludności Polski w wieku 15 i więcej lat i zapewniają porównywalność z uzyskanymi z badań prowadzonych przez Instytut Turystyki od szeregu lat.

Za podróż (wyjazd) uznajemy pobyt z co najmniej jednym noclegiem poza stałym miejscem zamieszkania. W podróżach na terenie kraju uwzględniono odbyte w celach turystyczno-wypoczynkowych, odwiedzin krewnych lub znajomych i innych osobistych (np. kulturalno-rozrywkowych, religijnych, sportowych), w zagranicznych ponadto podróże służbowe oraz w celach poczynienia zakupów lub podjęcia dorywczej pracy.

Do 1990 r. za wyjazdy urlopowo-wakacyjne uznawano w naszych badaniach trwające co najmniej 7 dni - zgodnie z powszechnie stosowaną w Polsce klasyfikacją.

Od 1991 r. posługujemy się najczęściej spotykanym w Europie Zachodniej podziałem na wyjazdy trwające minimum 5 dni (urlopowo-wakacyjne) i wyjazdy krótkoterminowe (1-4 dni, z co najmniej jednym noclegiem poza stałym miejscem zamieszkania). Taki podział umożliwia porównywalność danych o wyjazdach ludności Polski z danymi z krajów zachodnich.

1. AKTYWNOŚĆ WYJAZDOWA LUDNOŚCI POLSKI

Tabela 1

Uczestnictwo w wyjazdach

	1990 r.	1991 r.
Wyjeżdżało zarówno w kraju jak i za granicę	53 ^{x/}	49%
Nie wyjeżdżało nigdzie	47%	51%
Wyjeżdżało wyłącznie w kraju	47%	44%
Wyjeżdżało wyłącznie w kraju na co najmniej 5 dni (wyjazdy urlopowo-wakacyjne)	34%	30%
Wyjeżdżało wyłącznie w kraju na okres do 4 dni (wyjazdy krótkoterminowe)	33%	27%
Wyjeżdżało za granicę	12,2%	12,9%
Wyjeżdżało za granicę w innych celach niż poczynienie zakupów lub podjęcie dorywczej pracy	8,5%	9,8%

(Odsetki nie sumują się do 100, gdyż część osób brała udział w dwu lub więcej rodzajach wyjazdów).

^x Średnia w Europie Zachodniej wynosiła w 1990 r. 62%.

2. KRAJOWE WYJAZDY URLOPOWO-WAKACYJNE

Uczestnictwo w krajowych wyjazdach urlopowo-wakacyjnych przejawia tendencję spadkową. Przeliczając dawniej stosowany czas wyjazdu z co najmniej 7 dni na 5 dni stwierdzamy, że w 1974 r. brało udział w tych wyjazdach 42%, w 1981 r. 36%, w 1989 r. 35%, a w 1991 r. 30%.

Tabela 2

Uczestnictwo w krajowych wyjazdach urlopowo-wakacyjnych
w 1991 r. (na 5 i więcej dni)

Ludność Polski w wieku 15 i więcej lat wynosiła 28,1 mln.	Udział w wyjazdach			
		w % do ogółu badanych	w % do wyjeżdżają- cych	w mln osób (szacunek)
	Ogółem:	30,1	100	9,0
	w tym:			
	- 1 raz	18,4	62	5,5
	- 2 razy	6,0	20	1,8
	3 i więcej razy	5,7	18	1,7

Z końcem lat osiemdziesiątych wśród najważniejszych przyczyn uniemożliwiających udział w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych na pierwsze miejsce wysunęły się "względy finansowe" - za duży wydatek: w 1987 r. 26% wskazań, w 1989 r. 31%, w 1990 r. 35%, w 1991 r. 40%. W następnej kolejności figurowała "niemożność pozostawienia gospodarstwa rolnego, domu, rodziny bez opieki" (ok. 30%), zły stan zdrowia i podeszły wiek (ok. 10%), remonty, porządki domowe ok. 8%.

Tabela 3

Formy organizacyjne krajowych wyjazdów
urlopowo-wakacyjnych w 1991 r.

	w % do wyjeżdżają- cych ^{x/}	w tys.osób (szacunek)
Wczasy wykupione w biurach popdróży (nocleg, wyżywienie, przejazd, lub część tych usług np. bez przejazdu)	11	990
Usługi wczasowe zarezerwowane i wyku- pione bezpośrednio u usługodawcy (np. w hotelu, pensjonacie, kwaterze prywatnej, u przewoźnika).	6	540
Wczasy zorganizowane przez zakłady pracy, organizacje związkowe, społeczne itp.	16	1440
Pobyty u krewnych lub znajomych	61	5500
Inne prywatne wyjazdy (np. pod na- miot na camping, wędrowkę, spływ itp. bez wcześniejszej rezerwacji).	24	2200

x/ Odsetki nie sumują się do 100, gdyż część wyjeżdżających
korzystała z dwu lub więcej form.

Wzrasta odsetek korzystających z najtańszej formy spędzania urlopu (wa-
kacji) jaką jest pobyt u krewnych lub znajomych. W porównaniu z 1979
r. z gościny krewnych (znajomych) korzystało w 1991 r. dwa razy więcej
badanych, a z w.w. w Tab. 3 wczasów zorganizowanych analogicznie trzy
razy mniej (w przeliczeniu na wyjazdy trwające co najmniej 5 dni).

Długość pobytu na urlopie (wakacjach) poza miejscem stałego zamiesz-
kania przedstawia się następująco:

- 5 - 6 dni 11%
- 7 -14 dni 46%

- 15 - 30 dni 31%
- 31 dni i więcej 12%

Średni czas pobytu 18,5 dnia.

Na wiosnę (marzec - maj) wyjeżdżało 6%, w lecie (czerwiec - sierpień) 73%, jesienią (wrzesień - listopad) 13%, w zimie (styczeń, luty i grudzień) 8%. Sezonowość wyjazdów kształtuje się podobnie od wielu lat.

Jak już wspomniano w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych w 1991 r. brało udział ogółem 30%.

Im młodszy wiek tym większy był udział w wyjazdach. Spośród osób w wieku 16-24 lata wyjeżdżało 47% tj. ponad dwa razy więcej niż w wieku 60 i więcej lat. Kobiety wyjeżdżały nieco częściej niż mężczyźni (o 4%). Spośród rolników indywidualnych wyjeżdżało 10%, tj. trzy razy mniej niż robotników wykwalifikowanych i cztery i pół razy mniej niż pracowników umysłowych i pracujących na własny rachunek. Udział w omawianych wyjazdach mieszkańców wsi wynosił 13%, a miast ogółem 41%, w tym miast ponad 100-tysięcznych 48%. Osoby oceniające swą sytuację materialną jako bardzo dobrą i dobrą wyjeżdżały prawie dwa razy częściej niż będący w nienajlepszej i złej.

Samotnie wyjeżdżało 15,5%, z rodziną 60,5%, w innym towarzystwie 15,5%, z rodziną i innymi osobami 8%.

Najczęściej używanym środkiem lokomocji był samochód prywatny - 47%, dalej PKP - 46%, PKS - 28%, autokar i komunikacja podmiejska - po 5%, autostop lub rower po 1%, różne 2%.

3. KRAJOWE WYJAZDY KRÓTKOTERMINOWE

(1-4 dni z co najmniej 1 noclegiem poza miejscowością stałego zamieszkania)

Tabela 4

Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkoterminowych
w 1991 r. (trwających do 4 dni)

	Udział w wyjazdach			
		w % do ogółu badanych	w % do wyjeżdżają- cych	w mln osób
Ludność Polski	Ogółem	27	100	7,6
w wieku 15 i	w tym:			
więcej lat	- 1-2 razy	15	57	4,3
wynosiła	- 3-6 razy	8	30	2,3
28,1 mln.	- 7 i więcej razy	4	13	1,0

Zdecydowana większość (87%) uczestniczyła w tych wyjazdach nie częściej niż raz na dwa miesiące (do 6 razy w roku), a 57% wyjeżdżało 1-2 razy w roku. Przeważały wyjazdy weekendowe tj. z 1-2 noclegami).

W porównaniu z wyjazdami urlopowo-wakacyjnymi zróżnicowanie udziału w tych wyjazdach analizowane według kategorii społeczno-demograficznych było znacznie mniejsze.

4. WYJAZDY ZAGRANICZNE

W wyjazdach zagranicznych (z co najmniej jednym noclegiem za granicą) uczestniczyło w 1990 r. 12,2% ogółu badanych, w tym 3,7% w celu dokonania zakupów lub podjęcia dorywczej pracy (tj. 30% wyjeżdżających), a 1991r. 12,9% w tym 3,1% w celach zakupów lub podjęcia dorywczej pracy (24% wyjeżdżających).

Tabela 5

Uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych w 1991 r.

	Udział w wyjazdach			
		w % do ogółu badanych	w % do wyjeżdżają- cych	w tys. osób (szacunek)
Ludność Polski w wieku 15 i więcej lat wynosiła 28,1 mln.	Ogółem	12,9	100	3600
	w tym:			
	- 1 raz	9	70	2500
	- 2 razy	2	16	600
	- 3 i więcej razy	1,9	14	500

Spośród odbywających podróże zagraniczną wyjeżdżający 1 raz stanowili w 1990 r. 54%, w 1991 r. 70%, a 2 i więcej razy analogicznie 46% i 30%. Zmniejszyła się więc znacznie częstotliwość wyjazdów.

Liczba przekroczeń granicy (w jedną stronę) przez mieszkańców Polski była oczywiście znacznie wyższa - 20,7 mln w 1991 r. - co czyniłoby średnio ok. 6 wyjazdów rocznie na każdego wyjeżdżającego. W naszych badaniach nie uwzględniamy jednak znacznego udziału osób przekraczających granicę i wracających tego samego dnia oraz relatywnie niemałą liczbę Polaków zatrudnionych na umowach w krajach ościennych, którzy na dni wolne od pracy wracają do rodzin w kraju.

W dalszych rozważaniach pominiemy wyjazdy w celach zakupów i podjęcia dorywczej pracy przypominając tylko, że w 1990 r. stanowiły 30%, a w 1991 r. 24% wśród motywów odbycia podróży.

Najczęściej odwiedzanym krajem była RFN - 44% wyjazdów. W dalszej kolejności Czechosłowacja - 14%, Węgry - 9%, ZSRR - 7%, Holandia 6%, Francja - 5%, Włochy - 3%, Belgia 3%, Austria - 2%, Hiszpania i Dania po 1%. Na pozostałe kraje przypadało 5% wyjazdów. Warto dodać, że 1% to ok. 25 tys. osób.

Wyjeżdżający w celach turystyczno-wypoczynkowych za granicą w 1991r. stanowili 43%, odwiedzający krewnych i znajomych 40%, podróżujący służbowo 17%.

Spędzających 1-2 noclegi za granicą było 29%, przebywających 3-4 dni 14%, 5 i więcej dni 57%.

Średni czas pobytu za granicą wynosił 9 dni.

Jaki był udział biur podróży w organizowaniu wyjazdów ? Mówi o tym tabela 6.

Tabela 6

Formy organizacyjne podróży zagranicznych w 1991 r.

	W % do wyjazdów	W tys. osób (szacunek)
Ogółem:	100	2800
Wyjazdy wykupione w biurach podróży w tym:	38	1100
- w zakresie kompletu usług (co najmniej nocleg, wyżywienie, transport)	22	650
- w zakresie części w.w. usług podsta- wowych	16	450
Wyjazdy z wcześniejszą rezerwacją i wykupione bezpośrednio u usługodawcy (np. w hotelu, u przewoźnika)	9	250
Wyjazdy bez żadnego pośrednictwa i rezerwacji	53	1500

Z zakwaterowania u krewnych lub znajomych korzystano w czasie 46% wyjazdów, w hotelach 3-gwiazdkowych 15%, w hotelach turystycznych i schroniskach i na campingach 20%, w kwaterach prywatnych 5%, w przy-
czepach campingowych, namiotach 4%, w różnych zmieniających się obiek-
tach 5%, w hotelach 5- i 4-gwiazdkowych 4% - z tego 93% to osoby odby-
wające podróż służbową.

Środkiem lokomocji był najczęściej samochód prywatny - 41%, dalej auto-
kar - 36%, pociąg - 13%, samolot - 5%, statek (prom) oraz samochód wyna-
jęty po 1%, różne 2%.

Na wiosnę (marzec - maj) przypadało 18% wyjazdów, na lato (czerwiec
- sierpień) 40%, na jesień (wrzesień - listopad) 23%, na zimę (styczeń,
luty i grudzień) 19%.

Największe znaczenie w różnicowaniu udziału w podróżach zagranicznych
miał wiek, przynależność społeczno-zawodowa, miejscowość zamieszkania
i sytuacja materialna.

Tabela 7

Uczestnictwo w podróżach zagranicznych w 1991 r.
według wieku

	16-24 lat	25-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej lat
Wyjeżdżało %	21	14	13	12	6

Tabela 8

Uczestnictwo w podróżach zagranicznych w 1991 r.
według przynależności społ.-zawodowej

	rolnik indywid.	robotnik niewykwa- lifikowany	robotnik wykwalifiko- wany	pracownik umysłowy	pracujący na włas- ny rachu- nek
Wyjeżdżało %	3	4	10	23	30

Tabela 9

Uczestnictwo w podróżach zagranicznych w 1991 r.
według miejscowości zamieszkania

	Wieś	miasta ogółem	miasta wg liczby mieszkańców		
			do 20 tys.	20-100 tys.	ponad 100 tys.
Wyjeżdżało %	7	17	11	18	19

Tabela 10

Uczestnictwo w podróżach zagranicznych w 1991 r.
według samooceny sytuacji materialnej

	bardzo dobra i całkiem niezła	średnia	nienajlepsza i zła
Wyjeżdżało %	32	15	9

Analizując wydatki poniesione w związku z wyjazdem stwierdzono, że wyniosły 430.312 zł na 1 osobo-dzień pobytu za granicą. Wydatki te obejmują kwoty wpłacone w kraju w biurach podróży lub u przewoźnika itp., zakupione w kraju upominki, żywność, napoje itp. oraz kwoty wydane za granicą w walutach obcych w przeliczeniu na złotówki według średniego kursu w 1991 r.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych